

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46, såvitt propositionen avser jordbruksärenden, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts till riksdagen den 4 januari 1946 avlätna proposition nr 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser framställningar berörande jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 4 januari 1946 (bilaga 9 s. 67—79 och bilaga 17 s. 137—140).

Driftbudgeten.

Nionde huvudtiteln.

F. Veterinärväsendet m. m.

1:o) **Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen.** Under förevarande anslagstitel anvisade 1945 års riksdag ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor, varav 250 000 kronor finge av Kungl. Maj:t disponeras för utrensning av tuberkulos inom mindre nötkreatursbesättningar. Genom beslut den 27 september 1945 fördelade Kungl. Maj:t nämnda belopp mellan vissa hushållningssällskap i enlighet med av medicinalstyrelsen avgivet förslag.

I skrivelse den 22 september 1945 har *medicinalstyrelsen* hemställt, att av det för innevarande budgetår beviljade anslaget ytterligare 250 000 kronor måtte få användas till nyss berörda verksamhet.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, har i ärendet anfört följande:

»Såsom framgår av den i ärendet förebragta utredningen kommer det belopp å 250 000 kronor, som för innevarande budgetår avsetts för utrensning av tuberkulos inom mindre nötkreatursbesättningar, icke på långt när att för-

slå för ändamålet. Medelsbehovet för ifrågavarande verksamhet har sålunda angivits till icke mindre än omkring 630 000 kronor. Med hänsyn till den stora betydelse verksamheten äger finner jag mig böra förorda, att ytterligare medel må disponeras för verksamhetens fullföljande under innevarande budgetår. För ändamålet torde emellertid i anslutning till vad medicinalstyrelsen föreslagit ett belopp av 250 000 kronor bliva tillräckligt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid efter nytt förslag från medicinalstyrelsen meddela beslut om medlens fördelning mellan olika hushållnings-sällskap.»

Utskottet.

Utskottet som biträder Kungl. Maj:ts framställning hemställer i enlighet härmed,

att riksdagen må medgiva, att av det å riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot tuberkulos hos nötkreaturen ytterligare 250 000 kronor må disponeras för utrensning av tuberkulos inom mindre nötkreatursbesättningar.

G. Lanthushållning i allmänhet.

2:o) **Statens maskin- och redskapsprovninganstalter: Särskilda undersökningar, reservationsanslag.** Under denna anslagstitel anvisades å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 ett reservationsanslag av 8 000 kronor för utförande av undersöknings- och provningsverksamhet beträffande potatislagerhus. Sedermera ha å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 under samma anslagstitel anvisats ytterligare 12 500 kronor för ändamålet.

I skrivelse den 18 september 1945 har *styrelsen för statens maskin- och redskapsprovninganstalter* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels ställa till anstaltens förfogande ett belopp av 11 000 konor för fortsättande av ifrågavarande verksamhet, dels ock bemyndiga Svenska spannmålsaktiebolaget att i samråd med anstalterna för samma verksamhet inlösa högst 100 ton potatis.

Ifrågavarande framställning har i huvudsak tillstyrkts av i ärendet hörda myndigheter. *Lantbruksstyrelsen* har emellertid ansett, att kostnaderna för försöksverksamheten med hänsyn till hittillsvarande medelsåtgång borde kunna beräknas till lägre belopp än vad anstaltsstyrelsen angivit eller till 9 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande i ärendet:

»Med hänsyn till vad i ärendet anförts synes önskvärt, att förevarande undersökningar kunna fortsättas även under innevarande budgetår. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att ytterligare medel anvisas för ändamålet. Emellertid torde, såsom lantbruksstyrelsen framhållit, försöksverksamheten kun-

na hållas inom en kostnadsram av 9 000 kronor. Detta belopp torde följaktligen böra upptagas för ändamålet å tilläggsstat II till riksstaten för löpande budgetår. Vid undersökningarnas bedrivande torde liksom hittills erforderligt samarbete böra åvägabringas med övriga institutioner, vid vilka verksamhet av liknande art förekommer. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid, sedan styrelsen för maskin- och redskapsprovninganstalterna inkommit med närmare planläggning rörande ifrågavarande undersökningar, meddela föreskrifter angående anslaget disposition. Frågan om bemyndigande för Svenska spannmålsaktiebolaget att inlösa för undersökningarna erforderlig mängd potatis torde jag senare få ånyo anmäla för Kungl. Maj:t.»

Tillstyrkande bifall till förevarande framställning hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Statens maskin- och redskapsprovninganstalter: Särskilda undersökningar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *reservationsanslag* av 9 000 kronor.

3:o) Befrämjande av landsbygdens elektrifiering, reservationsanslag. Under denna punkt har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ändamålet å tilläggsstat för budgetåret 1945/46 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt motion, nr 37, av herr *Ericsson* i Sörsjön *m. fl.*, vari hemställts att riksdagen måtte till ifrågavarande ändamål anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionen får utskottet hänvisa till denna.

För ifrågavarande ändamål ha hittills anvisats sammanlagt 30 000 000 kronor, därav 5 000 000 kronor för vardera av budgetåren 1940/41 och 1941/42, 2 000 000 kronor för budgetåret 1942/43, 4 000 000 kronor för budgetåret 1943/44 och 7 000 000 kronor för ett vart av budgetåren 1944/45 och 1945/46. Av det för budgetåret 1944/45 anvisade beloppet ha 3 000 000 kronor uppförts å tilläggsstat.

Förevarande anslag utbetalas och disponeras av länsstyrelserna i enlighet med bestämmelser som meddelas för varje särskilt fall. För avgivande av utlåtanden i frågor rörande understöd till befrämjande av landsbygdens elektrifiering har tillsatts en beredning, benämnd elektrifieringsberedningen, bestående av en representant för en var av kommerskollegium, lantbruksstyrelsen, vattenfallsstyrelsen och statens bränslekommission.

I skrivelse den 21 augusti 1945 har *elektrifieringsberedningen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte anvisas dels å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46 4 000 000 kronor, dels ock å riksstaten för budgetåret 1946/47 7 000 000 kronor. Beredningen har till stöd för sitt äskande av anslag å tilläggsstat anfört följande.

De kvalificerade bidragsanspråken ha under de senaste tre åren uppgått till ungefär 7 000 000 kronor per år, och någon tendens till avmattning har ej kunnat spåras. Beredningen har ansett sig böra räkna med att ansökningar inkomma i oförändrad omfattning även under innevarande budgetår. Med hänsyn till att avspärrningen successivt avvecklas synes man vara berättigad räkna med att materielltillgången ej skall utgöra hinder för en årlig subvention av nämnd omfattning.

Vid ingången av innevarande budgetår voro de för budgetåret 1944/45 till förevarande ändamål anslagna medlen helt tagna i anspråk. Vid samma tidpunkt inelågo kvalificerade ansökningar på cirka 4 000 000 kronor. För huvudparten av projekten har materiel redan tilldelats. Under tiden 1 juli—21 augusti 1945 ha hos beredningen framställts anspråk på ytterligare inemot 1 000 000 kronor, varjämte enligt uppgift till länsstyrelsen i Norrbottens län inkommit en ansökan om drygt 2 000 000 kronor, avseende elektrifiering av Arvidsjaurs socken. Beredningen räknar med att anspråk på ytterligare minst 4 000 000 kronor skola framställas innan budgetårets slut. Sammanlagt synes behovet för innevarande budgetår sålunda kunna uppskattas till cirka 11 000 000 kronor. Härvid är dock att märka att byggnadstiden för de allra största projekten torde överstiga ett år, och att som följd härav en viss del av de för dessa projekt ifrågasatta bidragsbeloppen skulle kunna utlämnas först under följande budgetår utan att arbetstakten i väsentlig omfattning behöver nedbringas. Det belopp av 7 000 000 kronor som anvisats för innevarande budgetår torde, även om hänsyn toges till nyss berörda förhållande, emellertid icke på långt när bliva tillräckligt för anspråkens tillgodoseende. I detta sammanhang vill beredningen erinra om att investeringsutredningen upptagit 5 000 000 kronor som bidrag till landsbygdselektrifiering i sitt förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår.

På grund av det anförda förordar beredningen, att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår äskas ett anslag av 4 000 000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Statens industrikommission har i utlåtande den 5 september 1945 förklarat, att det ökade behov av materiel, som skulle uppkomma vid ett bifall till elektrifieringsberedningens anslagsäskande, utan större svårighet torde kunna tillgodoses.

Sedermera har *elektrifieringsberedningen* i en den 21 september 1945 dagtecknad skrivelse anfört följande.

Av det anslag å 7 000 000 kronor, som anvisats på riksstaten för innevarande budgetår, har Kungl. Maj:t redan beviljat bidrag med i runt tal 2 000 000 kronor, och beredningen har därutöver tillstyrkt bidrag med cirka 1 000 000 kronor.

För närvarande inelågda hos beredningen ansökningar om bidrag å 4 400 000 kronor, avseende nyligen planerade arbeten. Dessutom finnas sedan flera år tillbaka ansökningar avseende anläggningar som ej kunnat komma till stånd på grund av kopparknappheten. De senare beräknas, sedan nu lättnader i restriktionerna inträtt, i huvudsak kunna komma till

stånd under budgetåret och erfordra vid nuvarande prisläge och bedömningsgrunder bidrag å cirka 600 000 kronor. De redan behandlade och de ineliggande ansökningarna representera sålunda ett sammanlagt behov på cirka 8 000 000 kronor.

Emellertid kunna på grund av den långa utbyggnadstiden vissa av bidragsbeloppen uppdelas på det innevarande och de båda följande budgetåren. Sålunda böra anspråk på cirka 3 000 000 kronor, avseende Arvidsjaur och Lule älvdal, utan större olägenheter kunna uppdelas med cirka 1 100 000 kronor på budgetåret 1945/46, cirka 1 100 000 kronor på budgetåret 1946/47 och cirka 700 000 kronor på budgetåret 1947/48. De för budgetåret aktuella, redan inkomna ansökningarna skulle sålunda, inberäknat redan expedierade ärenden, kunna tillgodoses med 6 200 000 kronor.

Nya ansökningar inkomma ständigt och beräknas under tiden fram till budgetårets slut motsvara ett ytterligare behov av minst 3 600 000 kronor. Av dessa ansökningar torde emellertid en del icke hinna slutbehandlas under budgetåret, varför vid beräkningen av anslagsbehovet sistnämnda belopp torde kunna minskas med cirka 500 000 kronor.

De anslagsmedel, som för arbetenas behöriga gång skulle vara erforderliga under budgetåret, kunna, såvitt beredningen nu kan bedöma, sålunda begränsas till cirka 9 300 000 kronor, varav 7 000 000 kronor redan anvisats och 2 300 000 kronor skulle erfordras såsom tilläggsanslag. Sistnämnda belopp torde emellertid icke behöva ställas till förfogande förrän till våren 1946.

(2-1/2)

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»För befrämjande av landsbygdens elektrifiering ha under de senaste krisåren anvisats anslag å sammanlagt 30 000 000 kronor, varav 7 000 000 kronor för innevarande budgetår. Av vad elektrifieringsberedningen anfört torde emellertid framgå, att sistnämnda belopp icke kommer att förslå för utförande av sådana elektrifieringsföretag, som måste anses önskvärda att få till stånd under återstående del av löpande budgetår. Med hänsyn härtill anser jag mig böra tillstyrka, att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår ytterligare anslag anvisas för ifrågavarande ändamål. Enligt min mening torde anslaget storlek lämpligen kunna bestämmas till 2 000 000 kronor.»

Såsom framgår av ovan intagna redogörelse har anslaget till befrämjande av landsbygdens elektrifiering undergått en betydande förhöjning de senaste åren. För vardera av budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisades sålunda 7 000 000 kronor, varav för förstnämnda budgetår 3 000 000 kronor uppfördes å tilläggsstat. Påpekas bör i detta sammanhang att även under nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition upptagits ett belopp av 7 000 000 kronor till ändamålet för nästa budgetår. Utredningen i ärendet synes emellertid giva vid handen att ytterligare medel erfordras för utförande av sådana elektrifieringsföretag som måste anses önskvärda att få till stånd under innevarande budgetår. Liksom departementschefen vill därför utskottet tillstyrka anvisning å tilläggsstat av ett lämpligt avvägt belopp för ändamålet. Vissa skäl synas onekligen tala för motionärernas i enlighet med elektrifieringsberedningens framställning gjorda yrkande om höj-

Utskottet.

ning av det i propositionen äskade tilläggsanslaget — 2 000 000 kronor — till 4 000 000 kronor. Emellertid anser sig utskottet i nuvarande läge böra stanna vid att godtaga Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med avslag å motionen II: 37, till *Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *reservationsanslag* av 2 000 000 kronor.

4:o) **Bidrag till bestridande av kostnaderna för lantbruksmöten.** För innevarande budgetår ha för ändamålet anvisats 70 000 kronor.

Med skrivelse den 24 september 1945 har *lantbruksstyrelsen* överlämnat av bestyrelsen för rikslantbruksmötet 1946 tillstyrkta ansökningar från styrelserna för lantbrukshögskolan, Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, statens centrala frökontrollanstalt, statens växtskyddsanstalt, statens maskin- och redskapsprovningsanstalter ävensom från styrelserna för Svenska vall- och mosskulturföreningen samt Sveriges utsädesförening samt från vissa andra enskilda organisationer på jordbrukets område om statsbidrag med sammanlagt 63 000 kronor för deltagande i det rikslantbruksmöte, som skall äga rum i Stockholm år 1946.

Lantbruksstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse framhållit, att avsikten vore att samordna berörda institutioners och föreningars deltagande i rikslantbruksmötet till en instruktiv enhet, som belyste forsknings- och försöksverksamheten inom jordbruket ävensom utvecklingen inom olika produktionsgrenar. Då vissa betydelsefulla områden av husdjursskötseln och växtodlingen icke vore företrädda i de av utställningsbestyrelsen överlämnade ansökningarna har styrelsen ifrågasatt, om icke planerna för ett gemensamt framträdande vid rikslantbruksmötet borde utformas jämväl i samråd med andra organisationer än dem, från vilka bidragsansökningar förelåge. Med stöd av vad sålunda anförts har styrelsen föreslagit, att statsbidrag till ett belopp av 55 000 kronor ställdes till förfogande för bestyrelsen för rikslantbruksmötet 1946 att av bestyrelsen i samråd med berörda institutioner och föreningar eller andra lämpliga organ användas till att å utställningen belysa forsknings- och försöksverksamheten samt utvecklingen inom olika områden av jordbruket.

Departementschefen har i ärendet anförts och föreslagit följande:

»En viktig förutsättning för att de framtida ansträngningarna att förbättra jordbruket och förstärka dess produktionsresurser skola krönas med framgång torde vara, att näringens yrkesutövare äga kännedom om de mera framträdande bristerna inom näringen liksom om möjligheterna att avhjälpa dessa brister. Härför erfordras utan tvivel en omfattande upplysnings- och instruktionsverksamhet, som bland annat äsyftar att göra forsknings- och försöksresultat mera allmänt kända bland jordbrukarna. I samband med rikslantbruksmötet 1946 erbjuder sig ett lägligt tillfälle för en dylik upplys-

ningsverksamhet. Med hänsyn härtill anser jag i likhet med lantbruksstyrelsen, att bidrag av statsmedel bör lämnas för att möjliggöra för olika försöks- och forskningsinstitutioner på jordbrukets område att deltaga i rikslantbruksmötet med material, som belyser betydelsen av att rön och erfarenheter från nämnda institutioners arbetsfält bliva tillämpade. För här berörda ändamål synes ett belopp av 30 000 kronor böra anvisas att fördelas mellan statliga och av staten understödda försöks- och forskningsinstitutioner efter de grunder, som Kungl. Maj:t senare torde få bestämma. Det torde få ankomma på bestyrelsen för rikslantbruksmötet 1946 att tillse, att det utställningsmaterial, som i detta sammanhang kan ifrågakomma, samordnas på lämpligt sätt.

Det synes mig emellertid också i hög grad angeläget, att jämväl vissa andra sidor av jordbrukets förbättringsbehov och framtida rationaliseringsmöjligheter än de, som kunna åskådliggöras i samband med forsknings- och försöksverksamheten, bliva belysta vid lantbruksutställningen. Särskilt torde detta gälla den yttre rationaliseringens problem, d. v. s. frågor sammanhängande med jordbrukets fastighetsindelning och arrondering, samt de medel som erbjuda sig att anpassa arealernas omfattning, utformning och utrustning med vägar och diken till kraven på rationell jordbruksdrift. Då dessa och liknande frågor ej i annat sammanhang lära komma att belysas vid rikslantbruksutställningen 1946, torde för anordnande av åskådningsmaterial i här berörda syfte vid nämnda utställning ett belopp av 30 000 kronor böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. Sammanlagt skulle sålunda för förevarande ändamål ett belopp av $(30\ 000 + 30\ 000 =)$ 60 000 kronor vara erforderligt.»

I förevarande framställning åskas ett belopp av 30 000 kronor för att möjliggöra för olika försöks- och forskningsinstitutioner på jordbrukets område att deltaga i 1946 års rikslantbruksmöte med material som belyser betydelsen av att rön och erfarenheter från nämnda institutioners arbetsfält bliva tillämpade. Vidare beräknas enahanda belopp för anordnande vid samma möte av åskådningsmaterial rörande andra sidor av jordbrukets förbättringsbehov och förbättringsmöjligheter, särskilt den yttre rationaliseringens problem, d. v. s. frågor sammanhängande med fastighetsindelning och arrondering, samt de medel som erbjuda sig att anpassa arealernas omfattning, utformning och utrustning samt vägar och diken till kraven på rationell jordbruksdrift.

Då här berörda spörsmål äro av största vikt för jordbruksnäringens framtida ställning inom vårt land och årets rikslantbruksmöte synes erbjuda ett lämpligt tillfälle för anordnande av ifrågasatta upplysnings- och propagandaverksamhet, vill utskottet tillstyrka att medel anvisas för ändamålet till belopp som departementschefen föreslagit.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till bestridande av kostnaderna för lantbruksmöten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett anslag av 60 000 kronor.

Utskottet.

J. Skogsväsendet.

5:o) **Statens skogsmästarskola: Byggnadsarbeten, reservationsanslag.** I skrivelse den 20 juni 1945 har *styrelsen för statens skogsmästarskola* hemställt att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46 måtte anvisas ett belopp av 10 000 kronor till ombyggnad och reparation av skolans vaktmästarbostad.

I betraktande av vad skolstyrelsen anfört har *departementschefen* förordat, att ifrågavarande förbättringsarbeten, vilka beräknats draga en kostnad av 10 000 kronor, snarast måtte komma till utförande.

Utskottet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Statens skogsmästarskola: Byggnadsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *reservationsanslag* av 10 000 kronor.

6:o) **Skogsvård m. m.: Skogsvårdens befrämjande.** Under förevarande anslagstitel anvisade 1944 års riksdag (prop. nr 111; r. skr. nr 400) ett anslag å 600 000 kronor. Sedermera anvisade 1945 års riksdag (prop. nr 163; r. skr. nr 200) under denna anslagstitel ytterligare 40 000 kronor för att möjliggöra utbetalande av löneförbättring till skogsvårdsstyrelsernas personal under budgetåret 1944/45 i form av provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg. Å riksstaten för innevarande budgetår (IX ht 1945 p. 200; r. skr. nr 9) har under samma anslagstitel anvisats ett anslag av 560 000 kronor.

I skrivelser den 31 juli 1945 har *Sveriges kommunaltjänstemannaförbund* hemställt att, då de skäl på vilka förbundet grundat sin år 1944 gjorda framställning alltjämt ägde tillämpning, Kungl. Maj:t måtte jämväl för innevarande budgetår anvisa medel till löneförbättring för viss hos skogsvårdsstyrelserna anställd personal.

Skogsstyrelsen har i yttrande över framställningen förklarat sig biträda densamma och i samband därmed hemställt om bemyndigande att med tillämpning av i kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 490) angående provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1945/46 åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. angivna riktlinjer medgiva skogsvårdsstyrelserna rätt att under tiden den 1 juli 1945—30 juni 1946 till vissa befattningshavare utbetala provisoriskt lönetillägg och barntillägg. *Skogsstyrelsen* har tillika hemställt om anvisande av 50 000 kronor såsom bidrag åt skogsvårdsstyrelserna till kostnaderna för oförmälda tillägg.

I detta sammanhang har anmälts, att *skogsstyrelsen* i skrivelse den 17 november 1945 gjort framställning om anvisande av ett belopp å 200 000 kronor att användas till utdelande av gratifikationier åt vissa befattningshavare hos skogsvårdsstyrelserna såsom kompensation åt dem för under krigsåren till följd av de extra ordinarie vedavverkningarna utfört merarbete

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Även under budgetåret 1945/46 synes skogsvårdsstyrelsernas personal böra beredas provisorisk löneförbättring i form av provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg efter enahanda grunder som för samma budgetår fastställts för vissa statliga befattningshavare. Då det för innevarande budgetår under anslagstiteln Skogsvård m. m.: Skogsvårdens befrämjande anvisade beloppet, 560 000 kronor, icke torde förslå för utdelande av erforderliga bidrag till de med förevarande löneförbättring förenade kostnader, som belöpa å nämnda budgetår, synes en förstärkning av omförmälda anslag böra ske genom anvisande av medel å tilläggsstat II för budgetåret 1945/46. Storleken av det härför erforderliga beloppet torde i anslutning till vad skogsstyrelsen anfört böra bestämmas till 50 000 kronor.

Vad beträffar den av skogsstyrelsen gjorda framställningen om medel till gratifikationer åt vissa hos skogsvårdsstyrelserna anställda befattningshavare såsom gottgörelse för av dem under krigsåren utfört merarbete vid de extra ordinarie vedavverkningarna är jag icke beredd att nu upptaga denna fråga till slutligt avgörande.»

Utskottet som icke funnit anledning till erinran mot förevarande framställning hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Skogsvård m. m.: Skogsvårdens befrämjande* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

K. Lantmäteriväsendet.

7:o) **Provisorisk avlöningsförbättring till viss biträdespersonal hos distriktslantmätare och extra lantmätare, förslagsanslag.** Under återopande av vad departementschefen förut samma dag anfört under nionde huvudtiteln, punkten Distriktslantmätare och extra lantmätare m. fl.: Avlöningar, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ändamålet under denna punkt anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

I detta samband har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 228 av herr Nilsson, Bror, och herr Hagman samt II: 362 av herr Notin m. fl., vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte under förevarande anslagstitel anvisa ett belopp av 120 000 kronor.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionärernas berörda yrkande får utskottet hänvisa till motionerna.

I skrivelse den 30 augusti 1945 har *lantmäteristyrelsen* beträffande verksamheten å lantmäteridistriktet ansett sig böra framhålla, att arbetsbördan på distriktet från och med 1941 oavbrutet ökats och att lantmäteriverksam-

heten under 1944 uppnådde i det närmaste samma omfattning som 1939. Med största säkerhet kunde, anför styrelsen vidare, antagas, att lantmäteriverksamheten efter krigets slut till följd av bland annat stegrad byggnadsverksamhet samt rationaliseringsåtgärder inom jordbruket bleve ytterligare betydligt ökad. Med hänsyn till arbetsbalansens oroande storlek har lantmäteristyrelsen funnit det framstå som en angelägenhet av största vikt att trygga utnyttjandet av och tillgången till för verksamheten erforderlig personal av olika kategorier. Under kristiden hade det emellertid mött allt större svårigheter att på lantmäteridistriktet kvarhålla särskilt de dugligaste och mest rutinerade bland den lägre kvalificerade personalen. I allmänhet hade det sålunda icke varit möjligt för distriktslantmätarna att, i avsaknad av kompensation för omkostnadsstegringarna i tjänsten, erbjuda tekniska biträden och kontorsbiträden en sådan förbättring av anställningsvillkoren, som varit påkallad med hänsyn till de löner, som erbjudits dessa från andra håll. Ehuru styrelsen funnit snara åtgärder vara ofrånkomliga i förevarande hänseende, har styrelsen likväl — i betraktande av att särskilda sakkunniga numera tillkallats för utredning rörande lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden (1945 års lantmäteriutredning) — icke ansett sig böra framlägga närmare utformat förslag om för ändamålet erforderliga åtgärder.

Styrelsen för Sveriges lantmätareförening har i en den 20 augusti 1945 dagtecknad framställning föreslagit viss provisorisk avlöningsförbättring för tekniska biträden samt kontorsbiträden och karriterskor hos distriktslantmätare och hos sådana extra lantmätare, som ställts till överlantmätares eller länsstyrelses förfogande för erhållande av förordnanden till lantmäteriförrättningar m. m. Förslaget innebär beträffande tekniska biträden, att de utöver nu utgående ålderstillägg borde tillerkännas statlig löneförbättring med minst 1 200 kronor för år samt beträffande kontorsbiträden och karriterskor, att de borde erhålla rätt till statlig avlöningsförbättring med minst 600 kronor för år och därjämte fyra ålderstillägg å 300 kronor.

Till närmare motivering av sitt förslag har föreningens styrelse anfört i huvudsak följande.

Arbetsmängden på lantmäteridistriktet har sedan en längre tid tillbaka varit så omfattande, att tillgänglig arbetskraft icke förmått fortlöpande medhinna inkommande arbetsuppgifter, varför en alltmer ökande balans uppstått. Antalet balanserade icke påbörjade eller påbörjade men icke avslutade förrättningar vid årsskiftet 1944/1945 var sålunda det största som någonsin förekommit eller icke mindre än 16 283. Som jämförelse må nämnas, att motsvarande antal i medeltal för sista femårsperioden före kriget uppgick till 12 353. Vid en nyligen företagen undersökning har genom föreningens försorg bland annat infordrats uppgift om antalet inkomna förrättningar under första halvåret 1945 i jämförelse med samma tid 1944. Det visade sig därvid, att en ökning inträtt av i medeltal 33 procent. Till största delen hänförs sig denna ökning till förrättningar, som utgöra förutsättning för byggnadsverksamheten i landet och därför äro av särskilt brådskande natur. Av sagda undersökning framgår också, att det på grundval av vederbörande distriktslantmätares uppskattning kan beräknas åtgå i medeltal 12,5 arbetsmånader för att med nuvarande personal avarbeta den nu ineliggande arbetsmängden.

Bemästrandet av den uppkomna situationen torde framförallt vara en arbetsorganisatorisk fråga. Under det att antalet examinerade lantmätare i stort sett ökat i samma omfattning som arbetsmängden, ha stora svårigheter under senare år uppstått att fylla behovet av tekniska biträden samt kartriterskor och kontorsbiträden. På grund av utebliven kompensation för ökade omkostnader i tjänsten har det icke varit möjligt för lantmäterna att i full utsträckning erbjuda sina biträden med hänsyn till dyrtiden skäligen förbättring av anställningsförmånerna. Följden har blivit, att ett stort antal tekniska biträden och kartriterskor övergått till bättre avlönade anställningar i statlig eller kommunal tjänst. Sålunda ha sedan 1940 icke mindre än 33 tekniska biträden övergått till annan verksamhet.

Denna utveckling har föranlett föreningen att göra framställning om ett procentuellt kristillägg till lantmäteritaxan. Med hänvisning till bebådad utredning rörande lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden ha statsmakterna funnit sig icke kunna bifalla framställningen. Frågan om omorganisationen kan emellertid enligt föreningsstyrelsens mening beräknas taga avsevärd tid i anspråk. Förhållandena ha redan nu utvecklats sig därhän, att vidare dröjsmål med dessa frågors lösning skulle allvarligt äventyra lantmäteriets funktionsduglighet. Därest en lösning efter de linjer, som föreningen tidigare föreslagit, icke kan vinna bifall, vill föreningen i stället föreslå följande provisoriska åtgärder i syfte att möjliggöra rekrytering och bibehållande av för tjänstens behöriga skötsel erforderliga biträden.

Tekniskt biträde, som förordnats av lantmäteristyrelsen, bör utöver nu utgående ålderstillägg tillerkännas statlig avlöningsförbättring med minst 1 200 kronor per år. Hos lantmätare anställd kartriterska eller kontorsbiträde, som styrkt sig äga erforderlig kompetens, bör förordnas av lantmäteristyrelsen i likhet med vad nu sker beträffande tekniska biträden. Sålunda förordnad kartriterska eller kontorsbiträde bör erhålla — förutom rätt till viss tjänstårsberäkning — statlig löneförbättring med minst 600 kronor per år jämte ålderstillägg å 300 kronor efter respektive 3, 6, 9 och 12 års väl vitsordad tjänstgöring. Samtliga nu angivna löneförmåner böra utbetalas månadsvis i efterskott. Lantmäteristyrelsen bör äga övervaka, att de föreslagna avlöningsförbättringarna och ålderstilläggen av statsmedel icke föranleda obehörig nedsättning i biträdes avlöningsförmåner.

De sålunda förordade provisoriska åtgärderna medföra förvisso icke på långt när skäligen kompensation för lantmätarnas ökade omkostnader i tjänsten. De skulle dock verksamt bidra till en ofrånkomlig effektivisering av lantmäteriverksamheten. Såvitt föreningsstyrelsen kan finna skulle icke heller de föreslagna åtgärderna föregripa organisationsfrågans framtida lösning.

Av i ärendet tillgängliga sammanställningar rörande avlöningsförhållanden m. m. för de i föreningsstyrelsens framställning avsedda biträdeskategorierna — till vilka sammanställningar hänvisats i statsverkspropositionen — inhämtas bland annat följande. I början av innevarande budgetår funnos 158 hos lantmätare heltidsanställda tekniska biträden, vilka uppburo avlöning av lantmätaren samt ägde rätt att — därest de uppfyllde härför föreskrivna fordringar — komma i åtnjutande av ålderstillägg av statsmedel. Av dessa biträden ha över hälften varit anställda i mer än 10 år. Omkring 60 procent av biträdena ha uppnått en levnadsålder av över 35 år. De från lantmätare uppburna löneförmånerna ha i medeltal beräknats uppgå för biträden med en anställningstid av 1—9 år till omkring 270 kronor för månad samt för biträden med en anställningstid av över 9 år till omkring 315 kronor för

månad. I de enskilda fallen förefinnas starka variationer såväl nedåt som uppåt. De statliga ålderstilläggen utbetalas efter 3, 6, 9, 12 och 15 års tjänstgöring. Då varje tillägg utgör 270 kronor, kommer följaktligen summan av tilläggen att uppgå efter 6 år till 540, efter 9 år till 810, efter 12 år till 1 080 och efter 15 år till 1 350 kronor. Vid början av innevarande budgetår åtnjöto 14 biträden tillägg å 270 kronor, 22 å 540 kronor, 16 å 810 kronor, 22 å 1 080 kronor samt 47 å 1 350 kronor. Vad beträffar kontorsbiträden och karriterskor erhålla dessa för närvarande hela sin avlöning av lantmätaren. Antalet mera stadigvarande anställda kontorsbiträden och karriterskor uppgår för närvarande till 115. Härav ha cirka 20 procent varit anställda över 6 år, medan så gott som samtliga övriga tjänstgjort under kortare tid än 3 år. Medelåldern är för flertalet under 25 år. Löneförmånerna utgöra för 26 mindre än 150 kronor, för 67 mellan 150 och 250 kronor, för 20 mellan 250 och 350 kronor samt för 2 över 350 kronor per månad.

I en den 1 oktober 1945 dagtecknad skrivelse har *Sveriges allmänna lantbrukstjänstemannaförbund*, till vilken organisation Sveriges lantmäteritek-niska biträdens riksförening är ansluten, hemställt, att ifrågavarande tek-niska biträden måtte utöver nu utgående ålderstillägg beviljas statlig avlö-ningsförbättring med minst 1 200 kronor för år.

Lantmäteristyrelsen har i remissutlåtande den 3 september 1945 förkla-rat sig livligt tillstyrka, att, i avvaktan på en slutlig lösning av biträdes-frågan, provisoriska åtgärder i enlighet med vad styrelsen för Sveriges lant-mätareförening föreslagit måtte komma till stånd.

I infordrat utlåtande har *1945 års lantmäteriutredning* förordat, att av riksdagen måtte äskas medel för att möjliggöra utbetalande av avlönings-förbättringar å i genomsnitt 600 kronor för år till tekniska biträden och å i genomsnitt 300 kronor för år till kontorsbiträden och karriterskor. Utred-ningen har i sitt utlåtande anfört i huvudsak följande.

Enligt utredningens mening äro anställnings- och avlöningsförhållandena för biträdespersonalen inom lantmäteriväsendet för närvarande icke till-fredsställande. Ett tecken härpå är bland annat den påvisade jämförelsevis stora avgången under de senaste åren, vilken i förening med försvårad ny-rekrytering medfört betydande olägenheter och av allt att döma är den främsta orsaken till ökningen i arbetsbalansen. Avgången skulle troligen ha varit ännu större, om icke den specialiserade utbildningen i många fall lade hinder i vägen för de tekniska biträdena att byta verksamhet. Ehuru det måste anses tveksamt huruvida det kan vara lämpligt att under pågå-ende utredningsarbete vidtaga provisoriska åtgärder för att förbättra per-sonalens ekonomiska villkor, har utredningen dock med hänsyn till ifrå-gavarande personals i flertalet fall svaga avlöning och till vad som anförts angående svårigheterna att rekrytera biträdeskåren funnit frågan så bråds-kande, att en förbättring av löneställningen bör ske utan avvaktan på utred-ningsarbetets slutförande.

Vad beträffar sättet för avlöningsförbättringens genomförande vill ut-redningen förordta ett system med statliga tillägg till de utgående lönerna. En provisorisk förhöjning av lantmäteritaxan torde i nuvarande läge icke böra ifrågasättas, och med hänsyn till vad som är känt angående storleken av taxeinkomsterna i det stora flertalet lantmäteridistrikt anse de sakkun-

niga det icke möjligt att påfordra att vederbörande lantmätare själva utan kompensation för sina ökade omkostnader skola bära utgifterna för löneförbättringen.

På grund av den starka variationen i lönerna är det förenat med ej obetydliga svårigheter att finna en rättvis grund, efter vilken eventuella statliga lönetillägg skulle kunna fördelas. Vad först den av lantmätareföreningen föreslagna avlöningsförbättringen för tekniska biträden av 1 200 kronor för år beträffar skulle ett så stort tillägg enligt utredningens mening kunna föregripa undersökningen om dessa befattningars inordnande i det statliga lönesystemet. Utredningen finner sig av denna anledning böra utgå ifrån ett tillägg av i genomsnitt 600 kronor för år. Då ett tillägg i första rummet bör komma de sämst avlönade biträdena till del, vore det tänkbart att ett anslag ställdes till förfogande för att fördelas av Kungl. Maj:t efter förslag av lantmäteristyrelsen, varvid tillägget begränsades till ett visst antal av de lägst avlönade befattningshavarna. Emellertid torde det möta avsevärda svårigheter att härvid på ett någorlunda rättvist sätt fördela tilläggen. Härtill kommer att det i vissa fall med hänsyn till önskvärdheten att behålla vederbörande befattningshavare kan visa sig nödvändigt att bereda även relativt väl avlönade biträden viss löneförbättring. Utredningen har därför kommit till den uppfattningen, att avlöningsförbättringen bör utgå till i stort sett samtliga tekniska biträden med ett medelsbelopp av 600 kronor för år. Möjlighet bör dock finnas att i vissa fall differentiera bidraget i syfte att åstadkomma största möjliga jämnhet. I de fall då lönerna i förhållande till genomsnittet äro relativt höga bör alltså lönefyllnaden kunna minskas till 300 kronor för år, under det att den bör kunna ökas till högst 900 kronor, då lönerna i förhållande till kvalifikationerna äro särskilt låga. I de undantagsfall, där lönen är exceptionellt hög, därvid vederbörande som regel sysselsättes med specialuppgifter, bör någon lönefyllnad icke utgå. Beträffande villkoren för erhållande av lönetillägg torde samma bestämmelser rörande den årliga tjänstgöringstidens längd böra gälla som i fråga om de statliga ålderstilläggen.

I fråga om karriterskor och kontorsbiträden vill utredningen föreslå en lönefyllnad av 300 kronor för år. Dessutom anser utredningen, att dessa befattningshavare såtillvida böra beredas en fastare anställningsform, att de så snart de efter företagen provning befinnas kompetenta förordnas av lantmäteristyrelsen i likhet med vad som nu är fallet beträffande tekniska biträden. Avlöningsförbättringen bör endast utgå till av lantmäteristyrelsen förordnade biträden.

Enligt utredningens förslag skulle för närvarande omkring 150 tekniska biträden komma i åtnjutande av en avlöningsförbättring av i genomsnitt 600 kronor för år, vilket skulle innebära en kostnad av omkring 90 000 kronor årligen. Av karriterskor och kontorsbiträden synes ungefär ett 100-tal böra komma i åtnjutande av avlöningsförbättring, vilket skulle representera en sammanlagd kostnad av omkring 30 000 kronor årligen. Avlöningsförbättringarna torde böra utgå från den 1 januari 1946. Anslag för ifrågavarande ändamål bör alltså äskas av riksdagen dels för innevarande budgetår och dels för budgetåret 1946/47.

Statskontoret har i remissutlåtande den 10 oktober 1945 anfört, att ämbetsverket, även med beaktande av de otillfredsställande förhållanden, som enligt handlingarna i ärendet vore rådande på lantmäteriväsendets område, måste ifrågasätta, huruvida tillräckliga skäl föreläge att föregripa den pågående utredningen i fråga om lantmäteripersonalens organisation och avlö-

ningsförhållanden genom att anvisa ytterligare statsmedel till biträdespersonalens avlöning. Då lantmätarnas utgifter i tjänsten, bland annat avlöningar till erforderliga biträden, skulle bestridas av deras taxeinkomster, torde här avsedda statliga lönebidrag i varje fall endast behöva ifrågakomma i sådana fall, då lantmätares behov av biträden vore förhållandevis stort i jämförelse med hans inkomster enligt taxan. Skulle däremot, såsom föreslaget vore, de sämst avlönade biträdena utan åtskillnad få statlig avlöningsförbättring, komme detta att i själva verket innebära, att i taxeinkomsthänsende väl ställda lantmätare finge ett extra tillskott endast på den grund, att de hållit sina biträdens löner i underkant. Därest Kungl. Maj:t skulle vilja tillmötesgå föreliggande framställningar, syntes högre belopp icke böra ifrågakomma än vad de sakkunniga förordat.

Allmänna lönenämnden har i yttrande den 29 oktober 1945 anfört huvudsakligen följande.

Utredningen i ärendet synes giva vid handen, att en omedelbar förbättring av avlöningsförmånerna för tekniska biträden samt karriterskor och kontorsbiträden å lantmåteridistriktet är påkallad. Vid sådant förhållande och då allmänna lönenämnden förutsätter, att det tillfyllest utretts, att distriktslantmätarna, såvitt skäligen kan fordras, fullgjort sina skyldigheter med avseende å den hos dem anställda personalens avlöningsförmåner, vill lönenämnden icke framställa någon erinran mot att statlig avlöningsförbättring får utgå till ifrågavarande personal i enlighet med det förslag, som framlagts av 1945 års lantmåteriutredning. Lönenämnden vill emellertid fästa uppmärksamheten på att av det förebragta materialet angående biträdenas nuvarande löneförmåner framgår, att ett förhållandevis stort antal tekniska biträden (31 av 49), vilka ha mer än 15 års anställningstid, av vederbörande lantmätare uppbära en lön, som icke överstiger 300 kronor.

Lönenämnden vill tillägga, att då lönenämnden ansett sig böra biträda de sakkunnigas förslag rörande avlöningsförbättring till karriterskor och kontorsbiträden, lönenämnden saknat anledning att ingå på en närmare prövning av styrelsens för Sveriges lantmätareförening förslag om tillgodoräknande av tjänsteår för dylika befattningshavare.

Departementschefen har — under nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition — anfört följande i hithörande delar:

»Av vad i ärendet anförts synes framgå, att lantmåteriverksamheten, som under de första krigsåren utvisade en avsevärd minskning, under de senaste åren oavbrutet ökats och för närvarande har ungefär samma omfattning som under det sista fredsbudgetåret. Då enligt vad som upplysts tillräcklig personal icke stått att uppbringa för bemästrande av den stegrade arbetsördan på lantmåteridistriktet, har följderna blivit, att antalet balanserade icke påbörjade eller påbörjade men icke avslutade förrättningar nu är större än någonsin tidigare. Med hänsyn härtill och då, såsom lantmåteristyrelsen framhållit, lantmåteriverksamheten under de kommande åren bland annat till följd av rationaliseringsåtgärder inom jordbruket samt stegrad byggnadsverksamhet kan förväntas komma att ytterligare avsevärt ökas, är det enligt min mening angeläget, att från statens sida snarast vidtagas sådana åtgärder som utan att föregripa den pågående utredningen rörande lantmåteripersona-

lens organisation och avlöningsförhållanden bidra till att handläggningen av lantmäteriidrenden må kunna ske utan onödig tidsutdräkt.

Vad först beträffar den högre kvalificerade biträdespersonalen på lantmäteridistriktet — extra lantmätare och aspiranter — har lantmäteristyrelsen ansett, att knappheten på arvoden till dylik personal i hög grad hindrade en god rekrytering inom lantmäterikåren. Styrelsen, som dessutom funnit den nuvarande proportionen mellan antalet arvoden i de olika arvodessgrupperna mindre tillfredsställande, har föreslagit upptagande av ytterligare 8 arvoden à 2 000 kronor samt ytterligare 13 arvoden à 1 500 kronor, medan antalet arvoden à 1 000 kronor ansetts böra minskas med 6. Sammanlagda antalet arvoden föreslås sålunda höjt från 165 till 180. Med hänsyn till angelägenheten — särskilt under nuvarande förhållanden med en oavbrutet stigande verksamhet på lantmäteridistriktet — av att en önskvärd rekrytering inom lantmäterikåren möjliggöres, vill jag biträda styrelsens förslag. Från och med nästa budgetår torde alltså böra finnas 54 arvoden à 2 000 kronor, 63 arvoden à 1 500 kronor och 63 arvoden à 1 000 kronor. Härigenom skulle föranledas en kostnadsökning av 29 500 kronor.

Såsom från olika håll anförts torde särskilt stora svårigheter ha yppat sig i avseende å möjligheterna att med nu utgående löneförmåner på lantmäteridistriktet behålla respektive förvärva lägre kvalificerad personal, d. v. s. tekniska biträden samt kontorsbiträden och kartriterskor. Enligt vad som upplysts ha sålunda tekniska biträden i ett stort antal fall, då vederbörande lantmätare icke ansett sig kunna erbjuda löneförmåner motsvarande dem som på annat håll ställts i utsikt, lämnat sina tjänster. Med hänsyn till de uppkomna svårigheterna att rekrytera biträdeskåren — sedda jämväl mot bakgrunden av den stigande arbetsbördan på lantmäteridistriktet — och då de nuvarande anställnings- och avlöningsförhållandena för ifrågasvarande befattningshavare i regel icke kunna anses tillfredsställande, anser jag i likhet med 1945 års lantmäteriutredning, att en provisorisk förbättring av löneställningen för biträdespersonalen bör åstadkommas genom statens medverkan samt att detta bör kunna ske utan avvaktan på utredningsarbetets slutförande. Beträffande sättet för avlöningsförbättringens genomförande har jag funnit mig böra biträda utredningens förslag om statliga tillägg till nu utgående löneförmåner. Jag förordar sålunda, att hos distriktslantmätare eller extra lantmätare anställda tekniska biträden, vilka förordnats av lantmäteristyrelsen, må av statsmedel — utöver nu utgående ålderstillägg — kunna komma i åtnjutande av provisorisk avlöningsförbättring, vilken för varje biträde torde böra bestämmas till i genomsnitt 600 kronor för år. På sätt utredningen ifrågasatt synes emellertid böra finnas möjlighet till en viss differentiering av de statliga bidragen. Lönefyllnaden bör sålunda i fall då utgående löner äro jämförelsevis höga kunna reduceras samt i fall då löneförmånerna äro särskilt låga kunna jämkas uppåt, dock högst till 900 kronor för år. Någon avlöningsförbättring bör givetvis icke utgå till biträden med särskilt höga löner. Såsom utredningen föreslagit bör vidare en statlig löneförbättring å 300 kronor för år tillerkännas av lantmätare anställt och avlö-

nat kontorsbiträde eller karriterska som förordnats av lantmäteristyrelsen. Samtliga nu förordade provisoriska löneförbättringar böra utbetalas månadsvis i efterskott. Såsom villkor för erhållande av avlöningsförbättring torde i fråga om den årliga tjänstgöringstidens längd böra i huvudsak gälla samma bestämmelser som för närvarande tillämpas beträffande de statliga ålderstilläggen till tekniska biträden. Föreskrift bör vidare meddelas därom, att det skall åligga lantmäteristyrelsen att såväl själv som genom överlantmätarna i länen övervaka, att obehörig nedsättning i här avsedda biträdens avlöningsförmåner ej sker, då biträde tillerkännes avlöningsförbättring av statsmedel. I övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser, som må finnas erforderliga vid ett bifall till vad av mig i det föregående föreslagits.

Mot utredningens förslag att omförmälda avlöningsförbättringar skulle få utgå från och med den 1 januari 1946 har jag intet att erinra. I enlighet med de kostnadsberäkningar i ämnet, som verkstälts av utredningen och mot vilka intet synes vara att invända, skulle för helt budgetår erfordras en medelsanvisning av 120 000 kronor för att möjliggöra utbetalande av provisoriska avlöningsförbättringar till tekniska biträden, kontorsbiträden och karriterskor. Under förevarande avlöningsanslag torde alltså för nästa budgetår böra upptagas ett belopp av 120 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Härjämte synas å tilläggsstat för innevarande budgetår böra anvisas medel för bestridande av de å tiden 1 januari—30 juni 1946 belöpande statliga löneförbättringarna. Det å tilläggsstat erforderliga beloppet torde böra beräknas till 60 000 kronor. Till denna fråga återkommer jag vid anmälan i annat sammanhang denna dag av utgifter å tilläggsstat för löpande budgetår.»

Utskottet.

Kungl. Maj:ts föreliggande framställning om provisorisk avlöningsförbättring till biträdespersonalen på lantmäteridistriktet åsyftar att åvägbringa rättelse i vissa otillfredsställande förhållanden inom lantmäteriverksamheten. Samtidigt som lantmätarnas arbetsbörda ökats och numera — efter en tillfällig minskning under de första krigsåren — fått ungefär samma omfattning som vid krigsutbrottet, ha svårigheterna att anskaffa och behålla erforderliga arbetskrafter blivit alltmera framträdande. På grund av att gällande anställnings- och avlöningsvillkor ansetts alltför ogynnsamma har det visat sig icke endast omöjligt att ordna nödig rekrytering av arbetskrafterna utan ock att den fackutbildade och upptränade lantmäteripersonalen i ej obetydlig utsträckning lämnat sina befattningar. Detta har haft till följd att antalet balanserade icke påbörjade eller oavslutade förrättningar nu är större än någonsin tidigare och visar tydlig tendens att ytterligare avsevärt ökas. Nuvarande långa väntetider på lantmäterieärendenas handläggning vålla allmänheten stora olägenheter. Såsom utskottet framhöll vid fjolårets riksdag är det av största vikt att åtgärder snarast vidtagas för avhjälpan av berörda missförhållanden och åstadkommande av en bättre ordning på området. Utsikterna härtill äro emellertid såsom framgår av det anförda i första hand

avhängiga möjligheterna att, i avbidan på resultatet av pågående utredning rörande lantmäteripersonalens organisation och avlöningsförhållanden, bereda förbättrade löneförmåner åt ifrågavarande personal. Det av departementschefen nu framlagda förslaget i ämnet synes utskottet vara ett välbehäftigt steg i sådant syfte och innebär dels förbättrad tillgång på arvoden åt den högre kvalificerade biträdespersonalen på lantmäteridistriktet — extra lantmätare och aspiranter — dels ock provisorisk förbättring av löneställningen för den lägre kvalificerade personalen, d. v. s. tekniska biträden samt kontorsbiträden och karriterskor.

Vad nu närmast angår sistberörda personalgrupp, vilken avses med de i ärendet väckta motionerna, föreslår Kungl. Maj:t att statliga tillägg till utgående löneförmåner skola tilldelas tekniska biträden med i genomsnitt 600 kronor och högst 900 kronor för år samt kontorsbiträden och karriterskor med 300 kronor för år, att utgå från och med den 1 januari 1946. Föreslagna provisoriska avlöningsförbättringar beräknas draga en kostnad av 120 000 kronor för helt budgetår. I anslutning till lantmätareföreningens framställning hemställa motionärerna om ökning av nämnda belopp till det dubbla, d. v. s. i detta sammanhang förutsätta de anvisning av 120 000 kronor å tilläggsstat för senare hälften av innevarande budgetår. Enligt utskottets mening kan givetvis ifrågasättas huruvida de av Kungl. Maj:t angivna lönetilläggen skola kunna visa sig tillfyllest. De torde dock få anses erbjuda en icke oväsentlig löneförbättring som bör kunna tillmätas viss verkan, när det nu gäller att provisoriskt söka ordna personaltillgången på lantmäteridistriktet. 1945 års lantmäteriutrednings blivande betänkande torde för övrigt vara att förvänta så snart att därpå grundad proposition angående en mera definitiv reglering av lantmäteripersonalens organisations- och avlöningsfrågor kan framläggas redan för nästa års riksdag, varför nu ifrågasatta provisorium torde få en mycket begränsad giltighetstid. Med hänsyn till det anförda har utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga att i nuvarande läge föreslå någon åtgärd utöver vad Kungl. Maj:ts framställning innehåller. Å tilläggsstaten torde sålunda böra upptagas ett förslagsanslag av 60 000 kronor till ändamålet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning och med avslag å de likalydande motionerna I: 228 och II: 362 i förevarande delar, till *Provisorisk avlöningsförbättring till viss biträdespersonal hos distriktslantmätare och extra lantmätare* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *förslagsanslag* av 60 000 kronor.

8:o) **Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till ersättning åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar, förslagsanslag.** *Departementschefen* har i ärendet erinrat om att han förut samma dag under punkt

234 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition förordad, att ett särskilt förslagsanslag å 50 000 kronor måtte anvisas för bidrag till ersättning åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar. Därvid framhölls, att den föreslagna ersättningen syntes böra få utgå jämväl under innevarande budgetår samt att kostnaderna härför kunde beräknas till 25 000 kronor. Vidare fann han sig kunna biträda ett under samma punkt anmält förslag om rätt för nyssnämnda förrättningsmäns tekniska biträden att uppbära resekostnads- och traktamentsersättning av statsmedel i enlighet med de grunder, som gälla för lantmätares tekniska biträden. I samband därmed uttalades, att jämväl denna förmån syntes böra få åtnjutas redan under innevarande budgetår samt att de av förslaget genomförande betingade kostnaderna lämpligen kunde bestridas från förslagsanslaget till Distriktslantmätare och extra lantmätare m. fl.: Reseersättningar.

Utskottet. Utskottet som återkommer till förevarande spörsmål vid behandlingen av motsvarande anslag för nästa budgetår (IX huvudtiteln p. 234) tillstyrker framställningen och hemställer följaktligen,

att riksdagen må till *Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till ersättning åt vissa förrättningsmän enligt lagen om enskilda vägar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *förslagsanslag* av 25 000 kronor.

N. Diverse.

9:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts framställning under denna punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *reservationsanslag* av 175 000 kronor.

10:o) **Tillfälligt lönetillägg, förslagsanslag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts under förevarande anslagstitel gjorda framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillfälligt lönetillägg* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett *förslagsanslag* av 475 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens affärsverksfonder.

Domänverket.

11:o) **Inköp av viss mark vid Öjebyn i Norrbottens län.** Under denna punkt har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för ändamålet anvisa ett investeringsanslag av 320 000 kronor å tilläggsstat.

Departementschefen har — efter redogörelse för innehållet uti skrivelser från domänstyrelsen och yttranden av egnahemsstyrelsen och riksräkenskapsverket — anfört och föreslagit följande i ärendet:

»Såsom framgår av det förut anförda förutsattes vid beslutet om inrättande av en ny försöksgård å de s. k. Hedquistska egendomarna vid Öjebyn, att nämnda egendomar skulle överföras från jordfonden till domänfonden utan någon särskild medelsanvisning i samband därmed. Emellertid torde, såsom riksräkenskapsverket och egnahemsstyrelsen framhållit, med hänsyn till jordfondens konstruktion vara lämpligare, att denna fond vid ifrågavarande överlåtelse erhåller kontant ersättning med egendomens å fonden bokförda värde. I förevarande fall skulle sålunda ett belopp av i runt tal 320 000 kronor behöva tillföras jordfonden. Då emellertid domänfondens medel icke avsetts för transaktioner av förevarande slag, synes lämpligt, att å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket ett särskilt anslag av nyssnämnda storlek äskas av riksdagen för ändamålet. Enär ifrågavarande överföring avsetts skola ske senast per den 1 juli 1945, torde anslaget, som synes böra benämnas **Inköp av viss mark vid Öjebyn i Norrbottens län**, böra uppföras å tilläggsstat till riksstaten för löpande budgetår. Det torde få ankomma å Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande anslagets disposition ävensom de övriga bestämmelser, som i förevarande sammanhang kunna vara erforderliga.»

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit, varför utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Inköp av viss mark vid Öjebyn i Norrbottens län* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av 320 000 kronor.

Stockholm den 12 februari 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Alfred Andersson, Gabrielsson, Anderberg, Nils Olsson*, friherre *Beck-Friis* och *Sundelin* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Liedberg, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Pettersson i Rosta* och *Jacobson i Vilhelmina*.

Reservation:

Under punkt 3 (Befrämjande av landsbygdens elektrifiering) av herr *Ericsson i Sörsjön*.
